

Notitie Financieel Kader

2017-2020

Schiermonnikoog

Voorwoord

Hierbij leggen wij de Notitie Financieel Kader 2017-2020 aan u voor. Het meerjarenbeeld blijft positief in alle jaarschijven vanaf 2017. De huidige stand van het meerjarenperspectief is nog zonder de uitkomsten van de meicirculaire 2016. Zodra de uitkomsten van de meicirculaire bekend zijn, zal dit als nagekomen stuk naar u toe worden gestuurd.

Als gevolg van gewijzigde voorschriften verandert er met ingang van begrotingsjaar het nodige. Welke wijzigingen in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) ons staan te wachten, dat leest u in paragraaf 1.1.

Verder is paragraaf 3.8 nieuw ten opzichte van vorige NFK's. Hierin stellen wij voor om anders om te gaan met urenverantwoording per 2017. We stellen namelijk voor om voor de urenverantwoording voortaan aan te houden begroting = werkelijkheid. Meer hierover leest u in de genoemde paragraaf.

Inhoudsopgave

1	<i>Belangrijkste ontwikkelingen</i>	4
1.1	Wijzigingen BBV met ingang van begrotingsjaar 2017	4
1.2	Sociaal Domein	6
2	<i>Financiële ontwikkelingen op Schiermonnikoog</i>	7
2.1	Ontwikkeling structurele begrotingspositie	7
2.2	Ontwikkelingen eenmalige begrotingspositie.....	8
3	<i>Eigen uitgangspunten begroting 2017</i>	9
3.1	Meerjarenonderhoudsplannen.....	9
3.2	Vervangingsinvesteringen	9
3.3	Rentepercentage	10
3.4	CAO-ontwikkelingen	11
3.5	Indexatie budgetten voor diensten van derden	11
3.6	Indexatie subsidies en bijdragen.....	12
3.7	Indexatie leges, heffingen, rechten en belastingen.....	12
3.8	Uren: begroot vs. werkelijkheid.....	13

Bijlage 1: Basisset beleidsindicatoren met ingang van de begroting 2017

1 Belangrijkste ontwikkelingen

1.1 Wijzigingen BBV met ingang van begrotingsjaar 2017

Inleiding

Op initiatief van de VNG-commissie Financiën en in opdracht van het VNG-bestuur heeft een commissie advies uitgebracht over de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In het BBV zijn de regels opgenomen voor de gemeentelijke en ook provinciale begroting en jaarrekening. De commissie –bekend als de commissie Depla- heeft het adviesrapport ‘Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten’ op 8 mei jongstleden gepresenteerd en aangeboden aan het VNG-bestuur.

Aanleiding instellen commissie

De belangrijkste aanleiding voor het instellen van de commissie was de wens om de kaderstellende en controlerende rollen van de raad te versterken. Hoewel raadsleden aangeven redelijk tevreden te zijn met de bruikbaarheid van de gemeentelijke begroting en jaarrekening, zijn deze documenten in de praktijk nog te vaak het domein van vooral de financieel specialist(en) in de fractie of in de raad. Een andere aanleiding is dat gemeenten veel vragen hebben over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de accountantscontrole en het toezicht. Bovendien willen gemeenten hun prestaties beter onderling kunnen vergelijken.

Belangrijkste wijzigingen

Het advies van de Commissie Depla heeft geleid tot een aantal wijzigingen in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden), die ingaan bij de begroting 2017. Voor onze gemeente zijn de volgende wijzigingen van belang¹:

- 1/ Uniforme taakvelden
- 2/ Beleidsindicatoren
- 3/ Verbonden partijen
- 4/ Verplicht programma voor overhead
- 5/ Verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut
- 6/ Beter inzicht in EMU-saldo

1. Uniforme taakvelden

Wat houdt de vernieuwing in?

De programma-indeling (niveau raad) van de begroting blijft voor iedere gemeente een vrij te kiezen indeling, maar de indeling van de productenbegroting (niveau college) kent straks een verplichte indeling die uit 49 taakvelden bestaat. Deze indeling naar taakvelden moet ook aan de raad worden gepresenteerd en zal ook worden gebruikt voor het aanleveren van financiële informatie aan derden.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

Het niveau van producten (Zwembad, Begraafplaats, Verkeersregelingen etc) zal binnen de administratie blijven bestaan, maar voor het koppelen van deze gegevens aan de taakvelden is een conversieslag nodig.

¹ Artikel BMC “Stand van zaken vernieuwing BBV”.

2. Beleidsindicatoren

Wat houdt de vernieuwing in?

Gekoppeld aan de uniforme taakvelden, wordt in het herziene BBV een basisset van beleidsindicatoren voorgeschreven die gemeenten in de begroting en jaarrekening minimaal moeten gebruiken. Deze indicatoren worden niet voorzien van 'normen' dus de waarde die wordt nagestreefd wordt overgelaten aan de gemeenten zelf. Daarnaast kunnen we uiteraard ook nog andere indicatoren gebruiken, indien gewenst. Zie bijlage 1 voor de basisset met beleidsindicatoren. De basisset kan wellicht nog hier en daar wijzigen.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

De lijst met indicatoren is gesplitst in een basisset en een aantal facultatieve indicatoren, alleen de basisset is verplicht. Deze gegevens zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar (bijv. schoolverzuim) en vragen dus niet om een eigen / nieuw registratiesysteem.

De facultatieve lijst bevat indicatoren die wel worden aanbevolen, maar waarvoor landelijke data (nog) ontbreken. Hiervoor moeten we dus zelf de registratie organiseren. De waardering voor de gemeentelijke dienstverlening is daar een voorbeeld van.

3. Verbonden partijen

Wat houdt de vernieuwing in?

De paragraaf verbonden partijen krijgt eenvoudiger voorwaarden. Wel moet een duidelijke indeling worden gemaakt tussen gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen, vennootschappen en coöperaties. In de begrotingsprogramma's moeten vooral de risico's van deelname aan de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente worden opgenomen.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

Dit leidt tot een lichte aanpassing van de huidige paragraaf verbonden partijen, met als doel grip op de verbonden partijen te verbeteren.

4. Afzonderlijk taakveld voor overhead

Wat houdt de vernieuwing in?

Momenteel zijn de lasten per programma inclusief de daaraan toegerekende overhead. In de nieuwe situatie zullen de lasten per programma geen toegerekende overhead meer bevatten. De overhead wordt ondergebracht in een apart overzicht. De overhead wordt voortaan als afzonderlijk budget door de raad geautoriseerd. Voor de duidelijkheid komt er een algemene definitie van overhead.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

We moeten onze wijze van overheadtoerekening herzien. Alle kosten die volgens de nieuwe definitie tot de centrale overhead worden gerekend, moeten op het taakveld overhead worden begroot. Dit betekent nogal wat, omdat voor andere doeleinden buiten de administratie om aparte registraties nodig zullen zijn zoals voor de tariefsberekening van riool- en afvalstoffenheffing en andere kostprijzen (leges), omdat in de berekening van de kostprijs wel een bedrag aan overhead mag worden meegenomen. Ook voor de aangifte BTW en Vpb blijft een integrale kostprijsbenadering noodzakelijk.

5. Verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut

Wat houdt de vernieuwing in?

Investerings met maatschappelijk nut (wegen, openbare verlichting etc.) moeten met ingang van 2017 worden geactiveerd. Dit zijn omvangrijke investeringen die nu in de ene gemeente (doorgaans) wél en in de andere gemeente (doorgaans) niet worden geactiveerd, waardoor veel begrotingen niet zonder meer vergeleken kunnen worden. Het maakt voor het saldo van baten en lasten nogal wat uit of je de aanleg van een weg volledig als kosten meeneemt of gedurende bv. 20 jaar gaat afschrijven.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

Wij moeten opnieuw gaan kijken welke maatschappelijke uitgaven wij de komende jaren hebben en of dit investeringen zijn. Zo ja, dan moeten die worden geactiveerd.

Voor het MOP openbare verlichting heeft het in ieder geval geen effect, aangezien in de komende jaren geen vervangingen hebben gepland.

Het MOP-wegen wordt dit jaar nog geactualiseerd t/m 2026 (waarmee er weer inzicht is in de komende 10 jaar) en is momenteel financieel in beeld t/m 2023. Eind 2022 is de reserve Wegen naar verwachting uitgeput, waardoor we vanaf 2017 naar verwachting moeten gaan sparen om toekomstige investeringen in de wegen blijvend mogelijk te maken. Het geactualiseerde MOP wegen wordt u direct na de zomer aangeboden, zodat we met de effecten rekening kunnen houden in de begroting 2017 en verder.

6. Beter inzicht in EMU-saldo

Wat houdt de vernieuwing in?

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognoseerde balans voorgeschreven. Dit betekent dat in de begroting 2017 een geprognoseerde balans per 31 december 2017 is opgenomen en daarnaast een berekening van het EMU-saldo voor de jaarschijven 2018-2020.

Wat gaat het in de praktijk betekenen?

Het financieringsvraagstuk zal meer aandacht en tijd vragen. Voor een goede balansprognose is in de eerste plaats een goede investeringsplanning een noodzakelijke voorwaarde. Door deze ontwikkeling hebben gemeenten steeds beter inzicht in het EMU-saldo en is er de mogelijkheid om op individuele referentiewaarde te sturen. Ook de schuldontwikkeling wordt steeds beter beheersbaar, want het EMU-saldo is een objectieve maatstaf voor het toekomstig verloop van de schuldpositie (lenen we bij of lossen we per saldo af).

1.2 Sociaal Domein

Jeugd

2015 begonnen we met een van het Rijk overgekregen Jeugdzorgbudget van € 13.370. In de loop van het jaar is dit neerwaarts bijgesteld naar € 7.315. De kosten voor de Jeugdzorg in 2015 bedroegen ruim € 54.000. In 2015 was het budget voor de Jeugdzorg dus bij lange na niet toereikend. Het budget in 2015 was nog gebaseerd op historisch gebruik, wat dus bij ons zeer beperkt was. Vanaf 2016 geldt een objectief verdeelmodel en stijgt ons budget gelukkig de komende jaren. In 2016 is het budget € 53.600, in 2017 is het € 77.150 om in 2018 nog verder te stijgen naar € 87.300. Dit alles nog gebaseerd op de decembercirculaire 2015.

Het onderdeel "jeugd" blijft voor onze gemeente financieel gezien vooralsnog een zorgenkindje binnen het sociale domein. Zeker voor een gemeente van onze omvang. We hebben over het algemeen maar weinig jongeren die zorg nodig hebben. We hoeven echter maar één intensieve zorg behoevende jongere op het eiland te hebben en we hebben er een enorme uitgavenpost bij, die in één klap het jaarbudget kan opsouperen.

WMO (overheveling AWBZ)

Het oorspronkelijke budget voor 2015 voor de decentralisatie van de AWBZ naar de WMO was € 115.430. Later is dit bijgesteld naar € 112.665. De werkelijke kosten 2015 waren € 22.500. Het budget daalt de komende jaren in stapjes naar € 92.000 in 2019. Om een goed oordeel te kunnen geven over de hoogte van het budget is nog zeker een heel jaar nodig. 2016 is het eerste hele jaar waarin zorgkosten worden gemaakt.

2. Financiële ontwikkelingen op Schiermonnikoog

2.1 Ontwikkeling structurele begrotingspositie

Begrotingssaldi na begrotingsbehandeling.

De begroting 2016 en verder laat de volgende saldi zien:

2017: € 38.900 voordeel

2018: € 45.530 voordeel

2019: € 47.230 voordeel

Na vaststelling van de begroting hebben zich een aantal ontwikkelingen voor gedaan die de begrotingspositie beïnvloeden. Deze zijn verwerkt in onderstaande tabel. Waar nodig geven wij een korte toelichting op elk van de ontwikkelingen. Zoals u kunt zien vertoont de begroting vanaf 2017 nog steeds een structureel overschot.

Meerjarenperspectief 2017-2019

	2017	2018	2019
beginsaldo 2017 en verder (primaire begroting)	96.885	113.512	125.211
aanbiedingsbrief begroting 2016: storting deel positief saldo in algemene reserve (rbs. 10-1-2015)	-60.000	-70.000	-80.000
Begrotingssaldo inclusief aanbiedingsbrief begroting 2016	38.902	45.530	47.230
1/ Renovatie Middenstreek (rbs. 20-10-2015)	-5.280	-5.160	-5.040
2/ Herinrichting helihaven (rbs. 20-10-2015)	-4.115	-4.020	-3.925
3/ Verlichting gymlokaal (rbs. 15-12-2015)	-2.420	-2.365	-2.310
4/ exploitatie-effect Willemshof (rbs. 19-4-2016)	-2.854	-2.788	-2.772
5/ effect 1ste turap 2016	73.955	99.255	104.550
6a/ NFK 2017-2020: hogere loonkosten (par. 3.4)	-7.250	-7.250	-7.250
6b/ NFK 2017-2020: lagere indexatie budgetten (par. 3.5)	7.500	7.500	7.500
6c/ NFK 2017-2020: lagere indexatie subsidies (par. 3.5)	3.000	3.000	3.000
6c/ NFK 2017-2020: lagere indexatie van leges, belastingen etc. (par. 3.7)	-9.000	-9.000	-9.000
7/ p.m.-posten			
-NFK 2017-2020: voordeel veranderde rentemethodiek per 2017 (par. 3.3)			
-onderhoud installaties gemeentelijke gebouwen			
-actualisatie van het MOP wegen			
-MOP zwembad			
-MOP veerdam			
-MOP jachthaven			
-effect kredietoverschrijding zwembad			
-effecten totaalvoorstel m.b.t. duurzaamheid, verwacht na de zomer van '16			
Begrotingssaldo ná NFK	53.536	79.172	84.753

Toelichting:

aanbiedingsbrief > begroting 2016: de stortingen van begrotingsoverschotten in de algemene reserve zijn incidenteel en lopen tot en met 2019. Vanaf 2020 wordt er dus geen storting meer gedaan ten laste van het begrotingsresultaat en dat verlicht het begrotingsresultaat onderaan de streep met € 80.000 (zijnde de storting in het jaar 2019)!

Punt 1 t/m 4 > dit zijn structurele effecten welke voortvloeien uit raadsbesluiten die zijn genomen na opstelling van de begroting 2016.

Punt 5 > effect 1ste turap

Tegelijkertijd met de behandeling van de Notitie Financieel Kader 2017-2020 wordt ook de 1ste turap in de raad behandeld. Het structurele effect van de 1ste turap 2016 hebben we hier alvast meegenomen.

Punt 6 > effect NFK 2017-2020

In de voorliggende NFK 2017-2020 worden enkele wijzigingen op de huidige begrotingskaders voorgesteld. Dit voorstel heeft effecten op de meerjarenbegroting.

Punt 7 > p.m.-posten

Van een aantal zaken zijn de exploitatie-effecten (op het moment van schrijven) nog niet in beeld, of zijn de onderliggende plannen aan actualisatie toe (dit laatste geldt voor het MOP wegen). Voor het onderwerp duurzaamheid wordt u na deze zomer een voorstel aangeboden, waarin ook financiële effecten zijn meegenomen.

2.2 Ontwikkelingen eenmalige begrotingspositie

In de jaarrekening 2015 is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen. Het *saldo van de algemene reserve* per 31 december 2015 bedraagt € 1.052.865. De huidige stand van de algemene reserve is als volgt:

Overzicht: Stand AR inclusief verplichtingen op grond van raadsbesluiten t/m 31-05-2016

bedrag in €	raadsbesluit d.d.	toelichting
1.052.866		stand per 31-12-2015
-180.653		af: onttrekkingen met raadsbesluit t/m september 2015 *
-324.317		af: restantbudget afhandeling voormalig project Promenade
142.500	15-9-2015	bij: storting verkoop Willemshof
-8.693	20-10-2015	af: onderhoud Noorderstreek
-58.428	20-10-2015	af: De Riich
-14.160	20-10-2015	af: renovatie walviskaken
-30.000	10-11-2015	af: opstellen omgevingsvisie, aanbiedingsbrief begroting 2016
260.000	10-11-2015	bij: effect aanbiedingsbrief begroting 2016, storting begrotingssaldo in algemene reserve > 2016 t/m 2019 totaal € 260.000
-34.220	26-01-2016	af: toekomst stichting Welzijn
-7.500	23-02-2016	Af: impuls duurzaamheid
42.115		rente toevoeging 2016
3.840		resultaat 2015
-53.260		<i>Resultaat 1ste turap 2016 (te besluiten in juniraad)</i>
790.091		stand Algemene Reserve inclusief verplichtingen per 31-05-2016

* specificatie onttrekkingen voor een bedrag van € 180.653:

26.819 bestemmingsplan buitengebied

14.834 eenmalig extra geld baggeren

25.000 bijdrage manege

9.000 opstellen bomenplan

5.000 implementatie nieuw model rampenbestrijding

10.000 Toerisme

52.500 eenmalig budget jachthaven

2.500 mail-koppeling BAG en WOZ

12.500 ICT projecten (zie bijlage boekje , pagina 78)

22.500 3x € 7.500 voor het Waddenproject Duurzame Wadden in de jaren 2016 t/m 2018

180.653

Als minimumstand van de algemene reserve is een stand van € 454.000 door u bepaald. Er zit daarom een overwaarde van € 336.090 in de algemene reserve. Dit is inclusief het resultaat van de 1ste turap 2016, die in de junivergadering van de raad wordt vastgesteld.

De omvang van de vrij besteedbare bestemmingsreserves bedraagt per 31-12-2015 € 623.135. Uiteraard kan pas een hard oordeel over onze reservepositie worden gegeven als alle risico's ook financieel zijn vertaald.

3 Eigen uitgangspunten begroting 2017

3.1 Meerjarenonderhoudsplannen

In de begroting 2017 en verder worden de cijfers uit de volgende door de raad vastgestelde onderhoudsplannen verwerkt:

-MOP gemeentelijke gebouwen

-MOP riolering

-MOP openbare verlichting

-MOP wegen

-Afvalplan

-Groenbeheersplan

Wat zoals eerder gezegd nog ontbreekt, is het MOP jachthaven, het MOP veerdam en het MOP zwembad.

Let op: er is structureel rond de € 55.000 beschikbaar voor baggeren en onderhoud aan de jachthaven en daarnaast is er nog een eenmalig bedrag beschikbaar van € 67.335 (zie paragraaf 2.2). Dit betekent dat alle kosten daarboven automatisch leiden tot een (structureel) nadeel.

3.2 Vervangingsinvesteringen

De noodzaak van de geplande vervangingsinvesteringen wordt nog tegen het licht gehouden, evenals de hoogte van de bedragen van die vervangingsinvesteringen.

3.3 Rentepercentage

3.3.1 BBV-wijziging rondom rente

Naast het rapport van de commissie Depla over verbeteringen in het BBV, zit de vaste Commissie BBV zelf ook niet stil. Zij heeft kortgeleden een notitie rente uitgebracht, waarin een aantal wijzigingen staan rondom de behandeling van rente. Deze wijzigingen zijn gebaseerd op het rapport van de commissie Depla. De wijzigingen moeten worden verwerkt met ingang van de begroting 2017.

1/ Bij voorkeur geen rentevergoeding over het eigen vermogen rekenen

Het BBV staat toe dat er een rentevergoeding over het eigen vermogen (reserves) mag worden toegerekend – als ware het een rentelast - aan de taakvelden. Hierdoor wordt een “vergoeding” berekend over het eigen vermogen (= een eigen financieringsmiddel) van de gemeente. De gemeente heeft de keuze om deze rente als baten op te nemen in de begroting – ook wel aangeduid als *bespaarde rente*. Of de gemeente kan ervoor kiezen deze rentevergoeding toe te voegen aan de reserves/het eigen vermogen. Wanneer een bedrag gelijk aan deze vergoeding daadwerkelijk wordt toegevoegd aan het eigen vermogen kan dit ook worden beschouwd als een “inflatievergoeding” om “de waarde” van het eigen vermogen (koopkracht) in stand gehouden.

Deze systematiek creëert een fictieve rentelast en leidt naar het oordeel van de commissie BBV tot het (onnodig) opblazen van de programmalasten en gaat daarmee ten koste van de eenvoud en transparantie. Daarom komt de commissie tot de volgende aanbeveling.

Aanbeveling: hoewel in het BBV de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden adviseert de Commissie BBV vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen.

Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, dan moet deze vergoeding op een realistisch niveau liggen. Daarom mag deze vergoeding maximaal het rentepercentage zijn dat door de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen wordt vergoed. Aangezien het hierbij veelal om een samenstel van meerdere langlopende en kortlopende leningen gaat, zal hiertoe een gewogen percentage moeten worden berekend.

De praktijk op Schiermonnikoog:

Wij rekenen momenteel rente toe aan het eigen vermogen. Het gehanteerde rentepercentage hierbij is 4%. Het gemiddeld gewogen rentepercentage over alle aangetrokken leningen bedraagt 3,15% bij de begroting 2016 en daalt in 2017 naar ongeveer 2,1% (als gevolg van aflossing op een lening met ruim 5,2%, terwijl hiervoor leningen met een veel lager percentage worden aangetrokken). De rente over het eigen vermogen wordt doorbelast in de rente van de investeringen. Omdat dit puur administratief is (het zijn immers geen werkelijke kosten voor ons), boeken we eenzelfde bedrag als bate op functie 914 Bespaarde rente.

We onderschrijven de mening van de commissie BBV dat het eenvoudiger en transparanter is om geen rente over het eigen vermogen te rekenen. Het effect op de begroting is voor dit onderdeel marginaal, omdat we minder lasten hebben door het niet meer toerekenen van rente over eigen vermogen én tegelijkertijd diezelfde rentekosten niet meer tegenboeken als opbrengst op 914. Dus zowel de baten als de lasten dalen daardoor.

In de begroting 2017 zullen we stoppen met rente toerekenen aan het eigen vermogen en ook dientengevolge ook stoppen met dezelfde rente als bate te ramen op functie 914.

2/ Berekende, werkelijke omslagrente hanteren

De rente die aan de taakvelden wordt doorbelast, wordt toegerekend op basis van een omslagrente. De basis hiervoor is de boekwaarde van de activa die bij de taakvelden hoort. De omslagrente mag op een veelvoud van een half procent worden afgerond. De omslagrente mag maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke rentepercentage dat aan de taakvelden moet worden toegerekend. Het renteresultaat kan hiermee maximaal 0,5% zijn. Dat is waarschijnlijk zo bepaald, omdat je van te voren niet weet wat de rente gaat doen. Stijgt deze enorm, terwijl je daar in je berekeningen geen rekening mee hebt gehouden, dan ontstaat meteen een begrotingsnadeel.

De externe rentelasten over de korte en lange financiering worden op het taakveld treasury als last verantwoord. De externe rentebaten worden op het taakveld treasury als baat verantwoord. Door deze wijze van verantwoorden resteert met betrekking tot de rente op het taakveld treasury het renteresultaat.

Renteontwikkelingen

De marktrente (25 jaar, lineair) beweegt zich rond de 1,45%, waar dit begin dit jaar nog 1,85% was. De rente kan weinig lager dan dat deze nu al is. In onze huidige leningportefeuille daalt de gemiddelde rente naar 2,1%. Dat is het gemiddelde rentepercentage dat we daadwerkelijk aan onze leningen kwijt zijn in de exploitatie. Daarnaast proberen wij zoveel mogelijk gebruik te maken van onze kredietfaciliteiten (lees: rood staan) bij de BNG, omdat de te betalen rente daar ongeveer 0,2% bedraagt. De -wettelijk verplichte- in de begroting 2017 te hanteren rente zal dan ook ongeveer 2,1% bedragen.

Budgettair effect gewijzigde rente

Doordat we in de begroting gaan rekenen met lagere rente, want richting 2,1% in plaats van de huidige 4%, levert ons dit een begrotingsvoordeel op voor 2017 en verder. Verder zal er een voordeel voor de burgers ontstaan in de diverse heffingen. Door de lagere rente drukken er ook minder kapitaallasten op deze producten, wat de burger ten goede komt. Met name bij de riolering uit zich dat, omdat daar hoge kapitaallasten op drukken. Het rentevoordeel dat op andere producten ontstaat en ons begrotingssaldo ten goede komt bedraagt voor 2017 ongeveer € 15.000 en dit bedrag is structureel.

Let wel: de daadwerkelijke voordelen kunnen bij de begroting 2017 afwijken. Gezien de impact van de verplicht, gewijzigde rentemethodiek per 2017 past hier een voorbehoud en boeken we dit nog niet in in het meerjarenperspectief.

3.4 CAO-ontwikkelingen

De huidige cao loopt tot en met 1 mei 2017. De cao voorziet in een loonstijging van 3%. In onze huidige begroting hebben we voor 2016 en verder steeds 1,5% loonstijging meegenomen. De door ons begrote 1,5% loonstijging voor 2016 + de 1,5% voor 2017 geeft totaal dekking voor de afgesproken 3% cao-loonstijging. Die verwerken we in de begroting 2017. Voor de periode na 1 mei 2017 zal een nieuwe cao worden afgesloten. We houden eerst rekening met 0,75% loonstijging voor de resterende 8 maanden in 2017. Dit levert een begrotingsnadeel op van € 7.250 (8 maanden 0,75% loonstijging) structureel. Voor 2018 en verder houden we de geraamde 1,5% loonstijging aan.

3.5 Indexatie budgetten voor diensten van derden

De meicirculaire 2016 is er nog niet en dus weten we ook nog niet wat de prijscompensatie is waarmee in de meicirculaire wordt gerekend. Over 2015 was de inflatie 0,6% en ook de eerste drie maanden van 2016 was de inflatie 0,6%. In april was de inflatie zelfs gedaald tot 0%. In de meerjarenbegroting rekenen we met een

prijscompensatie van 1,5%. Dit lijkt te hoog. We gaan eerst uit van een inflatiepercentage van 1% voor 2017 en handhaven voor 2018 en verder de 1,5% indexatie uit de meejarenbegroting. Dit levert een structureel begrotingsvoordeel op van ongeveer € 7.500.

Contractuele plichten zullen vermoedelijk niet beïnvloedbaar zijn en kunnen leiden tot stijgingen boven de 1% waar in 2017 mee wordt gerekend.

3.6 Indexatie subsidies en bijdragen

Subsidieaanvragen beoordelen wij altijd per geval. Daarbij letten we onder andere op het eigen vermogen van een instelling en wat het nut en de noodzaak van een subsidie is.

Vorig jaar hebben we in de Notitie Financieel Kader afgesproken om de subsidies 1,5% te indexeren.

Ook instellingen hebben natuurlijk te maken met prijsstijgingen en nieuwe Cao's. We blijven daarom uitgaan van een gemiddelde indexatie van 1,5% voor 2018 en verder. Dit is al verwerkt in de meerjarenbegroting.

Voor 2017 sluiten we aan bij de 1% indexatie uit paragraaf 3.5. Dit levert een klein structureel voordeel op van ongeveer € 3.000.

3.7 Indexatie leges, heffingen, rechten en belastingen

De werkelijke inflatie over 2015 en over de eerste maanden van 2016 bedraagt 0,6%. De eigen budgetten en subsidies indexeren we in 2017 met 1%. We stellen in navolging daarvan voor om ook de indexatie van leges en heffingen voor volgend jaar bij te stellen naar 1% voor OZB en 1,5% voor de andere belastingen, leges en rechten. Voor 2018 en verder blijven we dan eerst nog wel uit gaan van 1,5% voor OZB en 2% voor de rest. Ieder jaar bekijken we dit dan opnieuw. Dit levert wel een structureel begrotingsnadeel op van € 9.000. Deze trendbreuk betekent dat we vanaf nu ieder jaar voor de het bepalen van belastingverhogingen het inflatiepercentage als basis gebruiken.

Voor de jaren 2018 en verder blijven we eerst uit gaan van huidige meerjarige indexatiebesluiten, te weten:

- afvalstoffenheffing: 100% kostendekking
- WABO: 100% kostendekkend
- lijkbezorgingsrechten: 100% kostendekkend
- rioolrechten: vanaf 2016 1,7% o.b.v. MOP-riolering
- auto-ontheffingen: 100% kostendekkend

Belastingverhogingen:

- leges en rechten: 2% per jaar
- liggelden: 2% per jaar
- forensenbelasting: 2% per jaar
- toeristenbelasting: 2% per jaar
- ozb-eigenaren: 1,5% per jaar
- ozb-gebruikers niet-woningen: 1,5% per jaar

Alle hiervoor genoemde verhogingen waren al meerjarig verwerkt in de begroting.

3.8 Uren: begroot vs. werkelijkheid

Alle medewerkers verantwoorden hun uren in ons tijdschrijfsysteem Big Ben. Ieder jaar bij de begroting worden de uren voor iedere medewerker toegerekend aan de producten waarvan wordt verwacht dat zij hun tijd aan gaan besteden. Dit inschatten van urenbesteding van het volgend jaar is bijzonder lastig, wat ieder jaar blijkt bij de jaarstukken. Veel van de toegelichte afwijkingen betreffen meer of minder aan een product bestede uren. In de jaarrekening 2015 hadden, van alle producten waar een toelichting werd gegeven op de financiële afwijking aan de lastenkant, 40% van de toelichtingen betrekking op urenafwijkingen (50 van de 120 toelichtingen). In het toelichten van de urenafwijking gaat veel tijd zitten, terwijl het effect voor de jaarrekening nihil is. Bovendien “vervuilen” de toelichtingen op urenafwijkingen de toelichting op daadwerkelijke afwijkingen van budgetten. We stellen daarom voor om met ingang van 2017, te beginnen bij de jaarstukken 2016, de werkelijke uren gelijk te houden aan de begrote uren: begroting = werkelijkheid.

In het tijdschrijven gaat best nog wel wat tijd zitten. We gebruiken het tijdschrijven niet als sturingsinstrument, maar als verantwoordingsinstrument. Daarmee is de meerwaarde zeer beperkt ten opzichte van de tijd die er mee gemoeid is. We willen daarom stoppen met de organisatiebrede verplichting van tijdschrijven. Wel blijft de mogelijkheid van tijdschrijven bestaan, bijvoorbeeld in verband met urenbestedingen aan projecten waarbij de gewerkte uren subsidiabel zijn.